

Ἡ ραθυμία, ἡ ἄλλη ὄψη τῆς βίας (Κορναράκης Ἰωάννης Ὁμότιμος Καθηγητῆς Ποιμαντικῆς Ψυχολογίας καὶ Ἐξομολογητικῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Θεολογία και Ζωή](#)

Ἡ δαιμονικὴ βία, στὴ λανθάνουσα λειτουργία της μέσα στὸν ἀνθρώπινο ψυχισμό, δείχνει ἕνα ἄλλο πρόσωπο, πολὺ διαφορετικὸ ἀπὸ ἐκεῖνο, ποὺ ἡ πρώτη ἐντύπωση μᾶς δίνει νὰ ἀντιληφθοῦμε, ὅταν ἡ βία αὐτὴ εἶναι ἔκδηλη καὶ ἐμφανὴς καὶ ἄμεσα καταστροφικὴ.

Ἡ λανθάνουσα βία, δηλ. ὁ ἀφανὴς καὶ ἀνύποπτος καὶ ἀθόρυβος τρόπος λειτουργίας τῆς βίας, στὰ πρῶτα της βήματα, μέσα στὸν παραδείσιο χῶρο, σφραγίζει πολὺ βαθειὰ καὶ σχεδὸν ἀνεξίτηλα(;) τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο μὲ τὸν πιὸ ἀπατηλὸ χαρακτήρα της· τὴ ραθυμία!

Στην κοινή λογική ή ραθυμία, ή νωχέλεια, ή άβελτηρία και γενικά ή παραλυτική αδράνεια του ανθρώπινου προσώπου, φαίνεται σαν μία συμπεριφορά ή ενέργεια έντελως αντίθετη με την έννοια της δυναμικής ή έντονα επιθετικής συμπεριφοράς της βίας. Βία και ραθυμία φαίνονται σαν δύο αντίθετες και έντελως διάφορες, μεταξύ τους, συμπεριφορές και λειτουργίες του ανθρώπινου ψυχισμού.

Κι όμως! Η ραθυμία και μάλιστα στην ύπαρξιακή της ποιότητα και έκδοχή, είναι το άλλο, άπατηλό, πρόσωπο της δαιμονικής βίας. Κι αυτό είναι αυτόνομο. Εάν είναι στη φύση και στον λειτουργικό-δυναμικό χαρακτήρα της βίας να... βιάζει, δηλαδή να καθλώνει σε δουλεία και αίχμαλωση, σε αλύτρωτη ύποταξη και σε άθεράπευτη παγίωση, τον ανθρώπινο ψυχισμό, το αποτέλεσμα αυτού του είδους βιασμού του ψυχισμού αυτού, είναι ακριβώς ή κατάσταση της ύπαρξιακής αδράνειας και νωθρότητας, δηλ. της ραθυμίας.

Περνώντας επομένως ο άδαμικός άνθρωπος, στον άμετάκλητα δουλωτικό, γι' αυτόν, χώρο της έξουσίας της βίας, περιεβλήθη τα σιδηρά της δεσμά, αφού ή βία καθήλωσε τον ανθρώπινο ψυχισμό στη δουλεία μιᾶς άθεράπευτης πλέον ύπαρξιακής ραθυμίας και μιᾶς βαθειᾶς ψυχοδυναμικής αδρανείας, ώστε να φαίνεται πλέον αδύνατη ή επιστροφή του από τή... βία.

Φαινομενικά είναι πάντα άπορίας άξιο το γεγονός, ότι ο Άδάμ δεν μπόρεσε, προκαλούμενος από το Θεό μ' ένα όντως άφυπνιστικό έρώτημα "Άδάμ, πού εί;" , να επιστρέψει στο χώρο της έλευθερίας του Θεού από το πάντοτε άνοιχτό γι' αυτόν μονοπάτι της μετανοίας.

Ο Άδάμ, τη στιγμή που άπαντούσε στην πρόκληση αυτή του Θεού, είχε ήδη μπροστά του άνοιχτή θύρα μετανοίας, που κρατούσε την είσοδό της, επίμονα έλεύθερη, ή άγάπη και το έλεος του Θεού.

Κι όμως. Ο Άδάμ δεν μπόρεσε να περάσει το κατώφλι της θύρας αυτής. Έμεινε καρφωμένος σε μία αδράνεια και άκινησία άμετανοησίας, όπωσδήποτε έντυπωσιακής, για το βάθος και τις διαστάσεις του άδαμικού ψυχοδυναμισμού, που κρατούσε καθλωμένο (στην άμετανοησία αυτή) ή δεσποτεία της δαιμονικής βίας.

Πάντως, ψηλαφώντας πάρα πέρα τις βαθιές και ουσιαστικές, για την άλλοτρίωση του άδαμικού προσώπου, συνέπειες του πρωτογενοῦς μπολιάσμάτος του, με το δουλωτικό, γι' αυτό το πρόσωπο, ιδέ της δαιμονικής βίας, στην προβληματική του αντίσταση στη μετάνοια και επιστροφή στην έλευθερία του Θεού, φθάνουμε σε μιᾶ πιό συγκεκριμένη διαπίστωση, ότι δηλ. ή ντροπή φαίνεται, έκ πρώτης όψεως, να αποτελεί τον έσώτερο πυρήνα της ύπαρξιακής ραθυμίας, σαν αντίσταση του άδαμικού ανθρώπου στη μετάνοια και επομένως στη δυνατότητα της σωτηρίας

του. Πράγματι! Ένα βασικό “σκάνδαλο”, στο οποίο παγίδευσε ή δαιμονική βία το άδαμικό πρόσωπο, ήταν ήδη ή αίσχυνη, ή ντροπή!

Οι πρωτόπλαστοι, μετά την παράβαση της έντολης του Θεού, είδαν έντρομοι και καταντροπιασμένοι την ταπεινωτική γι’ αυτούς, εικόνα του έαυτού τους, σε σχέση με το κάλλος, που προηγουμένως είχε ή εικόνα αυτή, προικισμένη καθώς ήταν με τὰ θεόκτιστα χαρίσματα του “κατ’ εικόνα”.

Άλλά, καθώς τελοῦσαν πάντοτε κάτω, από την καθοριστική πλέον για τὴ ζωή τους, αἰχμαλωσία τῆς δαιμονικῆς βίας, διάλεξαν τὸν χειρότερο τρόπο για τὴ θεραπεία τοῦ φόβου τους καὶ τῆς ντροπῆς τους: τὸ “κουκούλωμα” τῆς γυμνότητάς τους! “Έρασαν φύλλα συκῆς” για νὰ καλύψουν αὐτὴ τὴ γυμνότητα. Μὲ φτηνὰ καὶ σαθρὰ “ἐπιχειρήματα” (“φύλλα”) προσπάθησαν νὰ ξεγελάσουν τὸν έαυτό τους καὶ νὰ κρυφτοῦν, κυριολεκτικά, πίσω ἀπὸ τὸ δάκτυλό τους, για νὰ μὴ βλέπουν τὴν ταπεινωτικὴ γι’ αὐτοὺς εικόνα του. Τὸ κουκούλωμα αὐτὸ τῆς γυμνότητας τῶν παραβατῶν τῆς έντολης τοῦ Θεοῦ, τόσο εὔλογο καὶ τόσο... ἀθῶο, λειτουργεῖ, στὴν περίπτωσή τους, ὡς προσπάθεια ἀπωθήσεως (καλύψεως) τῆς ένοχῆς τους για τὴ γυμνότητα αὐτῆ. Πρόκειται ἐδῶ για τὸ χειρότερο ἐκβιασμό τοῦ έαυτοῦ μας ἀπὸ τὸν έαυτό μας.

Όταν ἡ προσωπική μας εικόνα εἶναι ταπεινωτικὴ στὰ μάτια τοῦ έαυτοῦ μας, ὅταν ντρεπόμαστε για τὸν έαυτό μας, ἀσκοῦμε συχνά, τὴ βία τοῦ κουκουλώματος. Κλείνουμε τὰ μάτια μας στὴν πραγματικότητα τοῦ καταντήματός μας καὶ τὰ κρατᾶμε ὀρθάνοιχτα μπροστὰ στὶς ψευδαισθήσεις καὶ φαντασιώσεις μιᾶς εικόνας τοῦ έαυτοῦ, ὅπως τὴ θέλουμε καὶ ὅπως μᾶς ἀρέσει.

Ἡ φυγὴ αὐτὴ ἀπὸ τὴν πραγματικότητα τῆς ταπεινωτικῆς για μᾶς εικόνας τοῦ έαυτοῦ μας, στὶς ψευδαισθήσεις καὶ φαντασιώσεις αὐτὲς εἶναι μία βίαιη (“ἀσυνείδητη”) φυγὴ στὸ χῶρο τῆς ἀμετανοησίας, γι’ αὐτὸ πὸν τώρα εἴμαστε.

Τὸ εἶδος ἐξάλλου αὐτὸ τῆς βίας, πὸν φρουρεῖ ἄγρυπνα τὸ χῶρο τῆς ἀμετανοησίας, τὸ ἀποκαλύπτει ξεκάθαρα ἡ ἀντίδραση τοῦ άδαμικοῦ ἀνθρώπου στὴν πρόκληση για μετάνοια, μπροστὰ στὴν ὁποία τὸν ἔθεσε ὁ Θεός· “Ἄδάμ, ποῦ εἶ;”!

Όντως! Φόβος καὶ φυγὴ συνθέτουν τὸ εἶδος τῆς βίας, κάτω ἀπὸ τὴν ὁποία κρατεῖται δουλτικὰ ὁ παραβάτης τῆς έντολης τοῦ Θεοῦ, άδαμικὸς ἄνθρωπος.

-“Εφοβήθην καὶ ἐκρύβην”, ὁμολογεῖ ὁ ἄνθρωπος αὐτός, τὴ στιγμὴ, ποὺ ὁ Θεὸς τὸν καλεῖ σ’ ἓνα νέο διάλογο μετανοίας. Φόβος καὶ κρύψιμο τοῦ ἑαυτοῦ πίσω ἀπὸ τὸν ἑαυτό του! Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀντιφατικὸ καὶ συγκρουσιακὸ, ἐνδοψυχικὸ, εἶδος τῆς βίας, τῆς δαιμονικῆς βίας, ποὺ φρουρεῖ ἐπίμονα κάθε θύρα μετανοίας τοῦ ἀδαμικοῦ ἀνθρώπου.

Κάθε ἀμαρτωλός, στὴν περίπτωση ποὺ συλλαμβάνει τὸ μήνυμα τῆς σωτηρίας του, μέσα ἀπὸ τὸ νόημα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ μυστηρίου τῆς μετανοίας, ἀντιλαμβάνεται τὴν πραγματικότητά τῆς λυτρωτικῆς του λειτουργίας, στὸ μέτρο τοῦ προσωπικοῦ του προβληματισμοῦ καὶ τῆς δυνατότητας τῆς πνευματικῆς του ὁράσεως, ἀλλά, τὶς περισσότερες φορές, αἰσθάνεται τὴν ἀντίδραση τοῦ “ἑαυτοῦ” σὲ κάθε βῆμα μετανοίας καὶ πνευματικῆς ἀνανήψεως καὶ ἐσωτερικῆς ἐπομένως ἐλευθερίας.

Ἡ ἀντίδραση αὐτὴ ἔχει πάντοτε τὸ νόημα τοῦ φόβου καὶ τῆς φυγῆς πρὸ τοῦ πρὸς τὴν μετάνοια προσανατολιζόμενου ἑαυτοῦ. Ἐξάλλου ὁ φόβος αὐτὸς καὶ ἡ φυγή, ὡς συμπεριφορὰ “πρὸς τὰ πίσω”, στὴν καθήλωση τῆς ἀμετανοησίας, τῆς ἀκινησίας πρὸς τὴ μετάνοια, ἔχει τελικὰ τὸ νόημα τῆς ραθυμίας,

Ἡ ραθυμία αὐτὴ φαίνεται νὰ ἔρχεται ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ ἑαυτοῦ του, ὡς ἀντίσταση στὴν ἀποκάλυψη τῆς ἐσωτερικότητάς τοῦ ἑαυτοῦ του μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ ἑαυτοῦ του.

Κάθε αἰσθητὴ πρόκληση ἢ προτροπὴ μετανοίας φαίνεται νὰ εἰσχωρεῖ πολὺ βαθειά, στὸν ἐσωτερικὸ χῶρο τοῦ ἑαυτοῦ, καὶ φαίνεται νὰ ἀπειλεῖ μία ἄνοδο, στὴν ἐπιφάνεια τῆς συνειδήσεως, πολὺ ἀτομικῶν ἀλλὰ καὶ πολὺ ἐνδοψυχικῶν καὶ γι’ αὐτὸ “μυστικῶν” περιεχομένων τῆς προσωπικῆς ζωῆς. Κι αὐτὴ ἡ αἴσθησις, ὡς πιθανότητα ἐξωτερικεύσεως ψυχικῶν περιεχομένων τῆς προσωπικότητάς , ὅπως διόλου ἀτομικῶν, φαίνεται νὰ ἐνοχλεῖ καὶ μᾶλλον ἤδη νὰ τραυματίζει τὴν αὐτοσυνειδησία τῆς προσωπικῆς εἰκόνας τοῦ ἑαυτοῦ. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ βεβαίωσε ὁ Ἄδὰμ μὲ τὴν ἀντίδρασή του στὴν πρόκληση τοῦ Θεοῦ· “Ἄδὰμ, ποῦ εἶ;”. Κι αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ἀντιδραστικὸ στοιχεῖο, ὡς ὁ πιὸ ἐσωτερικὸς πυρήνας τῆς δαιμονικῆς βίας, φαίνεται νὰ ἐμποδίζει τὸν ἄνθρωπο νὰ σταθεῖ μπροστὰ στὴν εἰκόνα τοῦ ἑαυτοῦ του μὲ αἴσθημα ἀντικειμενικῆς εἰλικρίνειας καὶ ἐσωτερικῆς ἐλευθερίας. Ἔτσι ἡ ἀντίσταση στὴ μετάνοια, μὲ τὸ ἐπιχείρημα τῆς ντροπῆς, ἀποτελεῖ διεργασία τῆς δαιμονικῆς βίας, ποὺ ἐκφράζεται μὲ τὸ προσωπεῖο τῆς ραθυμίας καὶ τῆς ἀσυνείδητης, παραλυτικῆς ἀδρανείας τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου.

Πώς μπορεί νὰ ἐλευθερωθεῖ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν αὐτόματη (ἀνακλαστική) αὐτὴ λειτουργία τῆς ἀντιδραστικῆς βίας καὶ νὰ προχωρήσει σ' ἓνα λυτρωτικὸ διάλογο τοῦ ἑαυτοῦ του μὲ τὸν ἑαυτό του;

Τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἀποτελεῖ μία ἀπὸ τὶς πιὸ κρίσιμες, γιὰ τὴν αὐθεντικὴ ὑπαρξιακὴ καταξίωση τοῦ συνειδητοῦ χριστιανοῦ ἀνθρώπου, ἀπορίες. Γιατί εἶναι γεγονὸς ἀναμφισβήτητο, ὅτι καὶ ὁ καλοπροαίρετος χριστιανὸς ἄνθρωπος αἰσθάνεται σὲ πολλὰς περιπτώσεις, μία πολὺ ἐσωτερικὴ ἀπροθυμία καὶ ραθυμία, νὰ προχωρήσει στὴ βιωματικὴ -πρακτικὴ συνέπεια τῆς πίστεώς του καὶ τῆς ἀγαθῆς προαιρέσεώς του γιὰ τὴ σωτηρία του. Σὲ πολλὰς περιπτώσεις ὁ χριστιανὸς ἄνθρωπος, ὁ καλοπροαίρετος καὶ συνειδητὸς χριστιανός, γνωρίζει τί τοῦ ὑπαγορεύει νὰ πράξει καὶ νὰ βιώσει ἡ πίστη του καὶ ἡ ἀφοσίωσή του στὴν εὐαγγελικὴ ἀλήθεια. Ἀκούει καὶ ἀποδέχεται, μὲ εἰλικρίνεια καὶ ἐσωτερικὴ ἱκανοποίηση, τὸ ζωποιοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ὅπου ἀκούγεται καὶ λαλεῖται καὶ αἰσθάνεται, ὁ χριστιανὸς αὐτός, νὰ φωτίζεται τὸ πνεῦμα του, ὅταν μελετᾷ τὸ λόγου τοῦ Θεοῦ! Ἀλλά...! Ἀλλὰ διαπιστώνει καὶ ὁ ἴδιος συγχρόνως πόσο δυσκίνητος εἶναι στὴν ἄμεση καὶ συνεπῆ βίωση τῆς εὐαγγελικῆς ἀλήθειας. Βεβαιώνεται συχνά, ἀπὸ τὴ δική του πείρα, πόσο ράθυμος καὶ ἀδρανὴς εἶναι στὴ βίωση αὐτῆς τῆς ἀληθείας. Αἰσθάνεται ὅτι τοῦ εἶναι πιὸ βολικὸ νὰ ἀναβάλλει κάποια συγκεκριμένη κίνηση ἢ προσπάθειά του πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτῆς τῆς βιώσεως. Ἔτσι ἐκεῖνο πὺ κατασταλάζει, σὰν ὑποσυνείδητη ἢ λανθάνουσα αἴσθηση στὸ πνεῦμα του, εἶναι ἡ καθήλωσή του στὴν πνευματικὴ ραθυμία καὶ ἀδράνεια.

Ἡ αἴσθηση αὐτὴ εἶναι ἡ βαριὰ κληρονομία τῆς ἀδαμικῆς ἀντιστάσεως στὴν πρόσκληση τοῦ Θεοῦ γιὰ μετάνοια καὶ ἐπιστροφή στὸ χῶρο τῆς ἐλευθερίας τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ.

Ἡ δαιμονικὴ βία, πὺ εἰσῆλθε στὸν ἀνθρώπινο ψυχισμό, μὲ τὴ διάπραξη τῆς ἀδαμικῆς ἁμαρτίας, βιώνεται πλέον, ἀκόμη καὶ στὴν περίπτωση τοῦ καλοῦ χριστιανοῦ, ὡς καθήλωση στὴν ὑπαρξιακὴ ραθυμία καὶ τὴν ἀμέλεια.

Πρόκειται πράγματι γιὰ τὴν κρισιμότερη ἀφροσύνη, πὺ δεσπόζει μέσα στὸ ἀνθρώπινο (χριστιανικὸ) πνεῦμα καὶ συντηρεῖ τὴ ραθυμία τῆς ὑπάρξεως· “ἐκ γὰρ τῆς ἀφροσύνης γίνεται ἡ ραθυμία”.

Πηγή: agiazoni.gr